

новых задач эксперта / [экспертная практика]- вып. 2, М., изд. ВНИИ МВД СССР, 1968, стр. 49–60.

Еливанова М.С. Изменение общих и частных признаков почерка при письме левой рукой без предварительной тренировки // [проблемы судебной экспертизы] - № 2, М., 1965.

Горгошидзе Л.Ш. Возможности решения некоторых диагностических задач при исследовании подписей / [Судебная экспертиза и проблем борьбы с преступностью практическое пособие] - Ташкент, 1964 г.

Куприянова А.А. Методические рекомендации решения судебно-почерковедческих диагностических

задач / - Минск, 1982.

Можар И.М. Устойчивость признаков почерка в зависимости от времени / [Криминалистика и судебная экспертиза] - Киев, 1957.

Судебные экспертизы [возможности, подготовка материалов, назначение, оценка] / - К.: РИО МВД УССР, 1981. - 412 с.

Сандрачук А.А

Кандидат юридичних наук

доцент кафедри

криміналістики ОДУВС.

Надійшла до редакції: 07. 12. 2012

УДК 351.74:343.103

ПРО МЕХАНІЗМИ СКОЄННЯ ЗЛОЧИНІВ У КІБЕРПРОСТОРИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ КВАЛІФІКАЦІЇ

Марков В. В.

Стрімкий розвиток новітніх інформаційних технологій та їх упровадження в усі сфери життя нашого суспільства зумовили виникнення та самовдосконалення нового виду злочинності у сфері комп'ютерної інформації, яку сьогодні все частіше називають кіберзлочинністю.

Виникнення якісно нових відносин, що пов'язані з комп'ютерною інформацією, супроводжується появою й розповсюдженням нового виду правопорушень, які посягають на ці відносини. Зазначені посягання отримали назву „computer crimes” („комп'ютерні злочини”) або кіберзлочини. Для позначення останніх використовується термінологічний зворот „злочини у сфері комп'ютерної інформації”. У чинному кримінальному законодавстві України [1] вони передбачені ст. 361 - 363 КК, а також ч. 3 ст. 190 КК (шахрайство, вчинене шляхом незаконних операцій з використанням електронно-обчислювальної техніки) і ст. 200 КК (використання підроблених електронних засобів доступу до банківських рахунків).

Надзвичайно висока латентність цього виду злочинів і проблеми кримінальної відповідальності за їх скоєння, які значною мірою зумовлені відсутністю належної правової бази, визначають необхідність глибоких комплексних досліджень механізмів скоєння кіберзлочинів і узгодження їх кваліфікації з традиційними способами, які мають певні прогалини в разі застосування їх до „комп'ютерних злочинів”.

Наукові розробки, присвячені проблематиці кіберзлочинів, вже започатковані такими авторами, як П.П. Андрушко, О.І. Бойцов, П.Д. Біленчук, О.Г. Волевод, М.М. Вертузаєв, В.Д. Гавловський, В.О. Голубєв, М.В. Гуцалюк, Р.А. Калюжний, В.О. Копилов, Ю.І. Ляпунов, В.Ю. Максимов, М.І. Панов, Б.В. Романюк, В.С. Цимбалюк та ін.

Термін „комп'ютерна злочинність” вперше з'явився в американській, а потім і в іншій зарубіжній пресі на початку 60-х років, коли були виявлені перші випадки злочинів, вчинених з використанням ЕОМ. Це явище посилюється не тільки в локальному, національному, а й в глобальному масштабі. На думку українських кримінологів, уже зараз ЕОМ є багатообіцяючим знаряддям вчинення корисливих злочинів [2, 101].

Як підкреслюють вчені-криміналісти М.М. Вертузаєв, П.Д. Біленчук і В.О. Голубєв, сьогодні у вітчизняній криміналістичній науці все ще не існує чіткого визначення поняття комп'ютерного злочину, дискутуються різні точки зору з питань їх класифікації. Складність у форму-

люваннях цих понять існує, як внаслідок неможливості виділення єдиного об'єкта злочинного посягання, так і множинністю предметів злочинного посягання з точки зору їх кримінально-правового значення [2, 3,8,9].

Усім без виключення злочинам у сфері комп'ютерної інформації притаманна одна спільна ознака об'єктивної сторони. Їхнім знаряддям завжди є комп'ютерна інформація. Проте якщо знаряддям частіше за все виступає комп'ютерна інформація у вигляді програм, то предметом може бути інформація, змістом якої є відомості або дані.

Питання про можливість визнання інформації предметом злочину проти власності (тобто майном) є дискусійним. Хоча інформація й визнана в Україні об'єктом права власності, а в цивільному праві змістом останнього поняття охоплюються не лише певні речі та сукупність речей, а й об'єкти права власності загалом [4, 551], визнання інформації майном заважає те, що вона безперечно не є річчю. Проте річчю є носій комп'ютерної інформації, який може вважатися предметом злочинів проти власності.

Ефективність боротьби з кіберзлочинами значною мірою визначається розумінням криміналістичної сутності цього виду злочинного посягання. Понятійний апарат, який використовується в текстах норм кримінального законодавства про відповідальність за злочини у сфері комп'ютерної інформації, характеризується застарілістю, неузгодженістю й суперечливістю термінології. Аналіз зазначених недоліків є лише першим кроком до вирішення проблеми щодо визначення сутності відповідного злочину й місця норми про відповідальність за його вчинення у вітчизняному кримінальному законодавстві.

Не важко помітити, що комп'ютерна інформація в одних випадках може бути лише предметом, в інших - використовуватися лише як знаряддя злочину. Наприклад, при розповсюдженні каналами електронної пошти матеріалів, які містять заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку, комп'ютерна інформація є предметом злочину, а при виготовленні таких матеріалів за допомогою комп'ютерних технологій така інформація використовується як знаряддя суспільно небезпечних діянь.

Потрібно також відмітити, що пристрої, які здатні чинити вплив на роботу комп'ютерних систем чи телекомунікаційних мереж, не завжди містять комп'ютерну інформацію, їх робота може бути заснована на інших

методах (приміром, електромагнітне чи інше випромінювання). Наприклад, за допомогою спеціальної накладки на клавіатуру банкомату („скимеру“) злочинці зчитують інформацію з магнітних смуг банківських карток та записують її на фальшиві кредитки для здійснення крадіжок з банківських рахунків.

Застосування зазначеної техніки, на нашу думку, не дає підстав кваліфікувати вчинене як злочин у сфері комп'ютерної інформації. Так само не можна вважати злочином у сфері комп'ютерної інформації будь-які інші суспільно небезпечні діяння, при вчиненні яких вплив на комп'ютерну інформацію здійснюється опосередковано через носій такої інформації або певне технічне устаткування. У подібних випадках посягання здійснюються не в специфічному „віртуальному“ просторі й тому не мають значних відмінностей, які зумовлюють необхідність їх кваліфікації за спеціальними кримінально-правовими нормами.

У зв'язку із зазначеним постає питання: чи можуть оцінюватися як злочини проти власності викрадення чи заволодіння комп'ютерною інформацією або її знищення чи пошкодження, вчинене шляхом безпосереднього впливу на носій такої інформації?

Звичайно, при кваліфікації подібних посягань необхідно враховувати й інші ознаки їх складів. Адже, наприклад, при збиранні відомостей, що становлять державну таємницю, комп'ютерна інформація може одночасно виступати і предметом, і знаряддям вчинення злочину, проте шкода суспільним відносинам у сфері комп'ютерної інформації заподіюється не завжди. У разі, коли така шкода спричинена посяганням, або ж ним створено реальну загрозу заподіяння такої шкоди, все вчинене необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів у сфері комп'ютерної інформації та, у нашому прикладі, шпигунства або державної зради.

Основними критеріями, які повинні враховуватися при визначенні злочинів у сфері комп'ютерної інформації, є предмет цих посягань і знаряддя їх вчинення.

До злочинів у сфері комп'ютерної інформації поряд з посяганнями, передбаченими ст. 361 - 363 КК України, ми також відносимо й шахрайство, вчинене шляхом незаконних операцій з використанням електронно-обчислювальної техніки (ч. 3 ст. 190 КК України), а також окремі суспільно небезпечні дії, передбачені ст. 200 КК України. Такий висновок ґрунтується, насамперед, на аналізі об'єктивної сторони зазначених посягань, проте для його доведення необхідно розглянути й інші ознаки відповідних складів.

Насамперед торкнемося проблем, пов'язаних із шахрайством, вчиненим шляхом незаконних дій з використанням комп'ютерної техніки. Це посягання, як правило, вчиняється шляхом введення до комп'ютерної системи чи телекомунікаційної мережі неправдивих відомостей. Наприклад, особа, отримавши доступ до комп'ютерної системи певного банку, вводить або змінює комп'ютерну інформацію, внаслідок чого грошові кошти переводяться з одного рахунку на рахунок винного.

Розглянемо механізм злочинів, що скоюють фішери (від англ. „fish“ - риба) - віртуальні шахраї, які створюють у мережі Інтернет копії сайтів, наприклад, банківської установи. Розсилаються привабливі повідомлення, на які деякі користувачі „клюють“, заходять на сайти-пастки й залишають там свої реквізити (пін-код, номер рахунку). Подібні махінації („фішинг“) спрямовані на розкрадання паролів і персональних даних користувачів інтернет-бан-

ків.

Положення, закріплені в ч. 3 ст. 190 КК України, не можна визнати бездоганними, вони викликають низку зауважень і щодо змісту, і щодо формулювання. По-перше, використання будь-яких засобів чи знарядь при вчиненні шахрайства є незаконним, а тому спеціальну вказівку на таку ознаку вчинюваних винним дій потрібно визнати зайвою. По-друге, термін „електронно-обчислювальна техніка“ - надто широкий, він за своїм змістом є значно ширшим, ніж терміни „електронно-обчислювальна машина“ та „комп'ютерна система“, оскільки охоплює будь-який електронний пристрій (калькулятори, електронні записники тощо), за допомогою якого можна здійснювати певні обчислення.

Ознаки „комп'ютерного шахрайства“ і шахрайства традиційного суттєво відрізняються. Потрібно підкреслити, що поняттям „комп'ютерне шахрайство“ не охоплюються випадки, коли з використанням комп'ютерної техніки шляхом обману чи зловживання довірою іншої особи винний заволодіває чужим майном чи правом на майно, причому потерпілий добровільно передає предмет злочину винному. Йдеться зовсім про інші суспільно небезпечні дії - про певний спосіб маніпулювання комп'ютерною інформацією з метою отримання матеріальної вигоди.

Введення неправдивих даних у комп'ютерну систему не може розцінюватися як обман чи зловживання довірою, які виступають єдиними способами вчинення шахрайства. Такі категорії, як правда, неправда, довіра тощо, характеризують стосунки та спілкування між людьми. Не можна обманути комп'ютер чи зловжити його довірою.

Якщо при традиційному шахрайстві потерпілий сам передає предмет злочину винному, то при „комп'ютерному шахрайстві“ потерпілий лише виявляє відсутність певних коштів на своєму рахунку.

Отже, термін „шахрайство“ недоцільно використовувати в законодавчому визначенні суспільно небезпечних діянь, сутність яких зводиться до введення, зміни, пошкодження, знищення чи блокування комп'ютерної інформації в комп'ютерній системі чи телекомунікаційній мережі, чи іншого втручання в процес обробки комп'ютерної інформації, що вплинуло на результати такої обробки й завдало матеріальної шкоди іншій особі, з метою отримання незаконної вигоди.

„Комп'ютерне шахрайство“ не можна розцінювати як злочин проти власності, оскільки останнім притаманний збіг предмета злочину з предметом суспільних відносин власності, що не можна сказати про аналізоване посягання. У процесі його здійснення злочинний вплив спрямовується не на чуже майно, а на комп'ютерну інформацію (відомості про рахунок, які представлені у формі даних, зафіксованих в електронному вигляді). Суб'єкт насамперед заподіює шкоду відносинам у сфері комп'ютерної інформації й вже опосередковано через них намагається ушкодити відносини у сфері кредитно-фінансової діяльності. Отже, об'єктом злочину виступають відносини у сфері комп'ютерної інформації, які виникають у процесі функціонування кредитно-фінансової системи.

Враховуючи зазначене, вважаємо за доцільне змінити аналізовані положення Кримінального кодексу України з тим, аби уникнути використання терміна „шахрайство“ стосовно діянь, що розглядаються, а статтю, яка б передбачала відповідальність за ці діяння, помістити до розділу XVI.

Повертаючись до аналізу дій, передбачених ч. 3 ст. 190 КК України (шахрайство, вчинене шляхом незаконних операцій з використанням електронно-обчислювальної техніки), і використання підроблених електронних засобів доступу до банківських рахунків (ст. 200 КК України), слід наголосити, що за своєю сутністю вони дуже схожі.

Частина 1 ст. 200 КК України передбачає відповідальність за підробку документів на переказ, платіжних карток чи інших засобів доступу до банківських рахунків, а так само придбання, зберігання, перевезення, пересилання з метою збуту підроблених документів на переказ чи платіжних карток або їх використання чи збут.

Виходячи з назви розділу VII „Злочини у сфері господарської діяльності” (у якому знаходиться ст. 200 КК), потрібно зробити висновок, що родовим об’єктом цього посягання є суспільні відносини у сфері господарської діяльності. Потрібно зазначити, що при підробці засобів доступу до банківських рахунків, а також у разі придбання, зберігання, перевезення, пересилання та збуту підроблених засобів, вони є предметом посягання. У разі їх використання, підроблені засоби доступу до банківських рахунків стають знаряддям вчинення злочину, передбаченого аналізованою статтею.

Основним законодавчим актом нашої держави, що визначає загальні засади функціонування платіжних систем і загальний порядок проведення переказу грошей, є Закон України від 5 квітня 2001 р. „Про платіжні системи та переказ грошей в Україні” [10]. Однак терміни, які вживаються в тексті ст. 200 КК України та характеризують предмет і знаряддя аналізованого злочину, не відповідають понятійному апарату цього Закону.

Так, пункт 1.31 ст. 1 Закону визначає поняття платіжного інструмента - це засіб певної форми на паперовому, електронному чи іншому виді носія інформації, використання якого ініціює переказ грошей з відповідного рахунка платника. До платіжних інструментів належать документи на переказ і спеціальні платіжні засоби, зокрема платіжні картки.

Згідно з пунктом 1.6 тієї ж статті документами на переказ є електронні або паперові документи, що використовуються банками, їх клієнтами, кліринговими, еквайринговими або іншими установами - членами платіжної системи для передачі доручень на переказ грошей. За допомогою спеціальних платіжних засобів формуються документи за операціями із застосуванням спеціальних платіжних засобів або надаються інші послуги держателям спеціальних платіжних засобів.

Слід зазначити, що поняття „засіб доступу до банківського рахунку”, яке вживається в ст. 200 КК України й за змістом об’єднує документи на переказ і платіжні картки, у Законі України „Про платіжні системи та переказ грошей в Україні” взагалі відсутнє, йому відповідає термінологічний зворот „платіжний інструмент”. Також з наведеного вище законодавчого визначення поняття „спеціальний платіжний засіб” випливає, що Кримінальним кодексом України передбачена відповідальність лише за незаконні дії з платіжними картками. Підробка інших спеціальних платіжних засобів, а також їхнє придбання, зберігання, перевезення, пересилання, збут і використання чомусь не охоплено кримінальним законом, що є принаймні непослідовним рішенням законодавця.

Отже, диспозиція ст. 200 КК України має низку недоліків, а саме: термінологічний зворот „засіб доступу до банківського рахунку” не відповідає нормативному

документу, який визначає загальні засади функціонування платіжних систем і загальний порядок проведення переказу грошей в Україні; цьому документу також не відповідає визначення поняття „документ на переказ”, що наведено в примітці до аналізованої статті; нарешті, кримінальна відповідальність встановлена за незаконні дії лише з одним з видів спеціальних платіжних засобів - платіжної картки, інші види залишені поза складом цього злочину.

Відповідно до ст. 200 КК України злочином потрібно вважати підробку і документів на переказ, і платіжних карток, і інших засобів доступу до банківських рахунків. Водночас придбання, зберігання, перевезення, пересилання й збут можна оцінювати як злочин у тому разі, коли їх предметом є лише підроблені документи на переказ та платіжні картки (зазначені дії з іншими засобами доступу до банківських рахунків не є кримінально караними). До того ж у назві ст. 200 КК України вказується на обладнання для виготовлення документів на переказ, платіжних карток та інших засобів доступу до банківських рахунків, а в диспозиції статті про це обладнання не згадується.

Аналізуючи положення Закону України „Про платіжні системи та переказ грошей в Україні”, можна зробити ще один важливий умовивід стосовно сутності й змісту суспільно небезпечного діяння у вигляді використання підроблених засобів доступу до банківських рахунків (платіжних інструментів). Він базується на тому положенні названого Закону (п. 1.31 ст. 1), яке визначає, що платіжні інструменти можуть існувати в паперовому й електронному вигляді, а також в іншому вигляді (наприклад, пластикова картка).

Якщо винна особа використовує підроблений засіб доступу до банківських рахунків у паперовій формі, то її діяння, за наявності й інших необхідних ознак, повинні кваліфікуватися за ст. 190 КК України „Шахрайство”.

Щодо використання підроблених засобів доступу до банківських рахунків в електронному вигляді та платіжних (кредитних) карток постає запитання: до якого виду злочинів потрібно віднести аналізоване посягання - до тих, що посягають на відносини власності, чи до злочинів у сфері комп’ютерної інформації? Це питання має вирішуватися з урахуванням тих міркувань, які висловлювалися нами стосовно видової приналежності „комп’ютерного шахрайства”.

Упереджуючи можливі зауваження на предмет того, що використання платіжних (кредитних) карток не може вважатися злочином у сфері комп’ютерної інформації, зазначимо, що це посягання містить усі ознаки останнього. По-перше, знаряддям цього злочину, безперечно, є комп’ютерна інформація, оскільки, як вже було зазначено, банківській автомат самообслуговування (банкомат) є частиною комп’ютерної системи (так само й деяке інше устаткування, призначене для обслуговування платіжних карток, наприклад POS-термінал), за допомогою якої обробляється комп’ютерна інформація. Та й сама платіжна картка має магнітну стрічку, яка також містить інформацію в електронному вигляді. До того ж така картка як один з видів спеціальних платіжних засобів виконує лише функцію засобу ідентифікації її держателя (п. 1.14 ст. 1 Закону України від 5 квітня 2001 р. „Про платіжні системи та переказ грошей в Україні”). По-друге, предметом злочину також виступає комп’ютерна інформація, оскільки винний заподіює шкоду суспільним відносинам, впливаючи саме на неї, приміром, змінюючи її.

Отже, використання підроблених засобів доступу до

банківських рахунків (платіжних інструментів) в електронному або іншому вигляді, який передбачає використання комп'ютерної інформації (приміром, платіжна картка), а також шахрайство, вчинене шляхом незаконних операцій з використанням ЕОТ необхідно визнати злочинами у сфері комп'ютерної інформації. Оскільки вони за своїми основними ознаками є тотожними, доцільно передбачити кримінальну відповідальність за їх вчинення в розділі XVI.

Проаналізувавши механізми та ознаки об'єктивної сторони кіберзлочинів, можна зробити такі висновки:

- у текстах норм про відповідальність за злочини у сфері комп'ютерної інформації доцільно вживати термінологічні звороти „комп'ютерна система” та „телекомунікаційна мережа”;

- ст. 361 КК України звужує зміст аналізованих суспільно небезпечних дій до несанкціонованого втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку, тобто устаткування, а не в процес обробки комп'ютерної інформації. Суспільно небезпечні наслідки цього посягання не охоплюють введення, зміну й блокування комп'ютерної інформації. У такий спосіб законодавець штучно звужує зміст аналізованих суспільно небезпечних дій;

- диспозицією ст. 362 КК не охоплюються розбійний напад з метою заволодіння комп'ютерною інформацією та страта останньої; також вона не охоплює грабіж і вимагання комп'ютерної інформації за обставин, що їх визначено ст. 186, 189 КК України як кваліфікуючі чи особливо кваліфікуючі;

- щодо злочину, передбаченого ч. 1 ст. 363 КК України, для визначення змісту суспільно небезпечного діяння необхідно з'ясувати, на які саме правила експлуатації автоматизованих електронно-обчислювальних систем посилається законодавець. Зазначене являє певні складнощі, оскільки в жодному загальнодержавному нормативно-правовому акті такі правила не встановлені;

- аналіз ознак складів шахрайства, вчиненого шляхом незаконних операцій з використанням ЕОТ (ч. 3 ст. 190 КК України), і використання підроблених електронних засобів доступу до банківських рахунків (ст. 200 КК України) свідчить про те, що ці посягання мають бути віднесені до категорії злочинів у сфері комп'ютерної інформації. Основний зміст цих злочинів полягає у введенні, зміні, пошкодженні, знищенні чи блокуванні комп'ютерної інформації в комп'ютерній системі чи телекомуніка-

ційній мережі, чи іншому втручанні в процес обробки комп'ютерної інформації, що вплинуло на результати такої обробки й завдало матеріальної шкоди іншій особі, з метою отримання незаконної вигоди.

Література

1. Кримінальний кодекс України: закон від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради. - 2001 р. - № 25-26.

2. Вертузаєв М.М. Запобігання комп'ютерним злочинам та їх розслідування / Попов А.М. // Право України. - 1998. - № 1. - С. 101-103.

3. Голубєв В.О. Комп'ютерні злочини в банківській діяльності [Текст]: моногр. / - Запоріжжя: ВЦ „Павел”, 1997. - 118 с.

4. Майно [Текст] // Юридична енциклопедія: у 6 т. Т. 3 / редкол.: Шемшученко Ю.С. (голова редкол.), Зяблюк М.П., Тацій В.Я. та ін.; НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. - К.: Укр. енцикл., 2001. - С. 551.

5. Волженкин Б.В. Мошенничество [Текст] // Серия „Современные стандарты в уголовном праве и уголовном процессе” / - СПб.: СПбЮИ, 1998. - 35 с.

6. Бойцов А.И. Преступления против собственности [Текст]: моногр. // - СПб.: Изд-во „Юридический центр Пресс”, 2002. - 775 с.

7. Комп'ютерна злочинність [Текст]: навч. посіб. / Біленчук, Б.В. Романюк П.Д., Цимбалюк В.С. та ін. - Київ: Атіка, 2002. - 240 с.

8. Голубєв В.О. Проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій [Текст]: навч. посіб. / В.О. Голубєв, В.Д. Гавловський, В.С. Цимбалюк та ін.; за ред. д.ю.н., професора Р.А. Калюжного. - Запоріжжя: ГУ „ЗІДМУ”, 2002. - 292 с.

9. Голубєв В.О. Інформаційна безпека: проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій [Текст]: моногр. / В.О. Голубєв, В.Д. Гавловський, В.С. Цимбалюк та ін.; за ред. д.ю.н., професора Р.А. Калюжного. - Запоріжжя: Просвіта, 2001. - 257 с.

10. Про платіжні системи і переказ грошей в Україні [Текст]: закон України від 5 квітня 2001 р. N 2056-IV (2056-15) // Ведомости Верховной Рады (ВВР). - 2001. - N 29.

Марков В.В.

к.ю.н., начальник факультету психології, менеджменту, соціальних та інформаційних технологій Харківського національного університету

внутрішніх справ

Надійшла до редакції: 01.12.2012

УДК 343. 71

ДРІБНЕ ВИКРАДЕННЯ ЧУЖОГО МАЙНА: ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ

Ковальова О. В.

Дишкант Р. С.

Відповідно до Конституції України право приватної власності є непорушним, кожен має право володіти, користуватись і розпоряджатись своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності [1]. Для забезпечення непорушності власності, захисту законних прав та інтересів власника використовуються інститути юридичної відповідальності.

Кримінальний кодекс України містить ряд статей, які передбачають настання кримінальної відповідальності за

крадіжку (ст. 185), шахрайство (ст. 190), привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191) [2]. Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП), у свою чергу, у ст. 51 передбачає настання адміністративної відповідальності за дрібне викрадення чужого майна [3].

Слід звернути увагу на те, що норми адміністративного й кримінального права щодо викрадення чужого майна споріднені між собою, доволі часто містять суміжні

© О.В. Ковальова, Р.С. Дишкант, 2013